

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politimestre og
Politidirektøren i København.

DATO 8. november 2005

JOURNAL NR.

RA-2005-131-0003

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Rigsadvokaten

Informererer Nr. 39/2005

Bilag

Rigsadvokatens redegørelse for sanktionspraksis vedrørende ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft (RA 2005-8000-0034)

I forbindelse med udsendelse af RM 4/2003 om sanktionspåstande i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59 tilkendegav jeg, at der to år efter udsendelse af meddelelsen ville blive gennemført en undersøgelse af sanktionspraksis for så vidt angår ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft (udlændingelovens § 59, stk. 2-4, nu stk. 4-6).

Denne undersøgelse er nu gennemført og vedlægges til orientering.

Som det fremgår, er undersøgelsens hovedkonklusion, at de vejledende retningslinjer i det væsentlige følges i praksis. Jeg har dog kunnet konstatere, at udlændingelovens § 59, stk. 4 (nu udlændingelovens § 59, stk. 6), om tilfælde, hvor der er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel, synes at være blevet anvendt i relativt få sager.

Jeg skal på den baggrund henlede politimestrenes/politidirektørens opmærksomhed på bestemmelsen, herunder på muligheden for efter bestemmelsen at nedlægge påstand om en skærpet bøde i de tilfælde, hvor konfiskation på grund af bevismæssige vanskeligheder med at dokumentere en økonomisk fordel ikke kan komme på tale.

Henning Fode

Redegørelse for sanktionspraksis vedrørende ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft

1. Indledning

Der har gennem de senere år været et markant ønske om at styrke indsatsen mod ulovlig beskæftigelse af udlændinge. Der er bl.a. gennemført en række ændringer af udlændingelovens § 59, som har haft til formål at skærpe straffene i sager om ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft.

Der har således været betydelig interesse for at sikre en streng og ensartet sanktionsfastsættelse i disse sager, og indsatsen mod ulovlig beskæftigelse af udlændinge er på denne baggrund et af anklagemyndighedens fokusområder.

For at sikre at der udvikles en ensartet praksis i overensstemmelse med de tilkendegivelser om straffniveauet, som er fremkommet i forbindelse med strafskærperne, har Rigsadvokaten opstillet vejledende retningslinier for anklagemyndighedens sanktionspåstande i disse sager. Retningslinierne er udsendt til anklagemyndigheden ved meddelelser fra Rigsadvokaten, første gang i oktober 2003. Retningslinierne bliver løbende justeret, når de pågældende bestemmelser ændres.

Med henblik på at undersøge om de vejledende retningslinier bliver fulgt af politikredsene, og om domstolene følger anklagemyndighedens straffpåstand, besluttede Rigsadvokaten i forbindelse med udsendelsen af de første vejledende retningslinier, at der to år efter udsendelsen af disse skulle gennemføres en samlet undersøgelse af sanktionspraksis i sager om ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft.

Denne undersøgelse er nu gennemført, og resultaterne af undersøgelsen gengives nedenfor. Redegørelsen er opbygget således, at der nedenfor i afsnit 2 gives en kort introduktion til udlændingelovens regler om straf for ulovlig beskæftigelse af udlændinge. I afsnit 3 redegøres der nærmere for den undersøgelse af sanktionsprak-

sis, som er gennemført, mens afsnit 4 indeholder Rigsadvokatens sammenfatning og vurdering af sanktionspraksis.

Undersøgelsens hovedkonklusion er, at de vejledende retningslinjer i det væsentlige følges i praksis. Det gælder både for sager, der er afgjort administrativt ved udstedelse af et bødeforlæg, og for sager der er afgjort af domstolene.

I nogle tilfælde er retningslinierne ikke blevet fulgt, men hvor dette er tilfældet, beror det i vidt omfang på konkrete omstændigheder i den enkelte sag. På udlændingeområdet som på andre retsområder gælder, at der ved sanktionsfastsættelsen ikke alene kan lægges vægt på et enkelt moment. De konkrete omstændigheder i en sag kan i nogle tilfælde føre til en afvigelse i forhold til "normalstrafpositionen", både i opad- og i nedadgående retning. Sådanne forhold forklarer de fleste afvigelser fra de vejledende retningslinier i de undersøgte sager.

Tilbage bliver et antal sager, hvor det umiddelbart ser ud som om, det skyldes en fejl, at anklagemyndighedens straffpåstand ikke har været i overensstemmelse med de vejledende retningslinier. I sådanne tilfælde har den pågældende statsadvokat i forbindelse med undersøgelsen taget spørgsmålet op med politikredsen. Det må således forventes, at der fremover vil være en endnu højere grad af overensstemmelse mellem den forudsatte og den faktisk udmålte straf.

Jeg finder det meget tilfredsstillende at kunne konstatere, at de gennemførte straffeskærper i meget væsentligt omfang er slået igennem i retspraksis.

2. Reglerne om ulovlig beskæftigelse af udlændinge

2.1. Udlændingelovens § 59

Som anført ovenfor er straffebestemmelsen i udlændingelovens § 59 blevet ændret flere gange i de senere år, bl.a. med det formål at skærpe straffen for ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft.

De ændringer, der har betydning for denne redegørelse, blev gennemført ved lov nr. 425 af 31. maj 2000 og lov nr. 428 af 9. juni 2004. Reglerne om straf for ulovlig beskæftigelse af udlændinge fandtes da i § 59, stk. 2-4.

Bestemmelserne i § 59, stk. 2-4, blev ved lov nr. 324 af 18. maj 2005 flyttet til § 59, stk. 4-6, men denne lovændring har i øvrigt ingen betydning for redegørelsen. Når der i det følgende henvises til § 59, stk. 2, stk. 3 eller stk. 4, vedrører det således de tidligere gældende bestemmelser, idet afgørelserne er truffet efter disse.

2.2. Lov nr. 425 af 31. maj 2000

Ved lov nr. 425 af 31. maj 2000 blev strafmaksimum i udlændingelovens § 59, stk. 2, om beskæftigelse af en udlænding uden fornøden arbejdstilladelse fordoblet fra 6 måneder til 1 år. Endvidere blev der som § 59, stk. 3, indføjet en ny bestemmelse om skærpende omstændigheder og som § 59, stk. 4, en bestemmelse om konfiskation eller forhøjet bøde. Bestemmelserne havde følgende ordlyd:

”Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 1 år straffes den, som beskæftiger en udlænding uden fornøden arbejdstilladelse eller i strid med de for en arbejdstilladelse fastsatte betingelser.

Stk. 3. Ved straffens udmåling efter stk. 2 skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og at der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre.

Stk. 4. Er der ved en overtrædelse af stk. 2 opnået en økonomisk fordel, kan denne konfiskeres efter reglerne i straffelovens 9. kapitel. Kan der ikke ske konfiskation, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særlig hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel.”

Det fremgik af forarbejderne til bestemmelserne, at hensigten med ændringerne var at opnå en væsentlig skærpelse af det hidtidige bødeniveau i sager om ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft. I lovforslagets bemærkninger var der således angivet et forudsat bødeniveau bl.a. i sager efter § 59, stk. 3.

På grundlag af angivelserne i lovforslagets bemærkninger og på baggrund af domspraksis efter lovændringen udsendte Rigsadvokaten i oktober 2003 en meddelelse om sanktionspåstande i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59 (RM 4/2003). Retningslinierne var som følger:

- Overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 2: en bøde på **3.000 kr.** pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.
- Overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 2, jf. stk. 3 (dvs. i tilfælde hvor *alle* de i stk. 3 nævnte betingelser for en skærpet bedømmelse var opfyldt): en bøde på **10.000 kr.** pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.

Disse bødetakster skulle også anvendes i sager, hvor der var *opnået* en økonomisk fordel, jf. § 59, stk. 4. I sådanne tilfælde skulle der endvidere nedlægges påstand om konfiskation. Hvis det ikke var muligt mere præcist at opgøre størrelsen af den økonomiske fordel, skulle der i stedet for konfiskation nedlægges påstand om en forhøjet bøde, der i almindelighed klart skulle overstige den tilsigtede økonomiske fordel.

I sager, hvor der var *tilsigtet* en økonomisk fordel, men rent faktisk ikke var *opnået* nogen økonomisk fordel eller kun en *ubetydelig fordel*, skulle der nedlægges påstand om en forhøjet bøde på 5.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. måned, eller – hvis betingelserne i § 59, stk. 3, var opfyldt – 10.000 kr. pr. beskæftiget pr. måned.

Det fremgik endvidere af meddelelsen, at der i de tilfælde, hvor der var flere beskæftigede, og ved beskæftigelse af en eller flere udlændinge i længere tid, som udgangspunkt skulle foretages en sammenlægning af de nævnte bødestørrelser uden reduktion (absolut kumulation). I gentagelsestilfælde og i særligt grove tilfælde, hvor der forelå en mere langvarig, systematisk eller på anden måde konsekvent udnyttelse af udenlandsk arbejdskraft, skulle der nedlægges påstand om fængselsstraf og eventuelt tillægsbøde.

2.3. Lov nr. 428 af 9. juni 2004

Ved lov nr. 428 af 9. juni 2004 blev strafmaksimum i udlændingelovens § 59, stk. 2, på ny fordoblet, denne gang fra 1 til 2 år. Bestemmelsen i udlændingelovens § 59, stk. 3, blev ligeledes ændret. Bestemmelsen lød nu således:

”Stk. 3. Ved straffens udmåling efter stk. 2 skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, at der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, eller at udlændingen ikke har ret til at opholde sig her i landet.”

Lovændringen trådte i kraft den 10. juni 2004.

Formålet med lovændringen var at opnå en yderligere skærpelse af straffene i sager om ulovlig beskæftigelse af udlændinge. Således fremgik det af bemærkninger til lovforslaget, at bødeniveauet i sager om overtrædelse af § 59, stk. 2, fremover som udgangspunkt burde være 10.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.

Tilsvarende fremgik det, at bødeniveauet i sager om overtrædelse af § 59, stk. 3, fremover som udgangspunkt burde være 20.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned. Straffen skulle nu udmåles efter § 59, stk. 3, hvis blot en af de i bestemmelsen nævnte betingelser for en skærpet bedømmelse var opfyldt. I sager, hvor der forelå flere skærpende omstændigheder, skulle dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed og medføre, at den vejledende bødetakst skulle fraviges i skærpende retning.

Lovændringen gav anledning til, at Rigsadvokaten i oktober 2004 udsendte en ny meddelelse om sanktionspåstande i sager om overtrædelse af udlændingelovens §

59 (RM 3/2004). Retningslinjerne for bødepåstanden i sager om ulovlig beskæftigelse af udlændinge blev på baggrund af tilkendegivelserne i forarbejderne udformet således:

- Overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 2: en bøde på **10.000 kr.** pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.
- Overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 3: en bøde på **20.000 kr.** pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.

Lovændringen gav ikke anledning til ændrede retningslinjer for så vidt angår spørgsmålet om konfiskation eller forhøjet bøde efter § 59, stk. 4. Da sager, hvor arbejdsgiveren har tilsigtet en økonomisk fordel, efter lovændringen nu altid vil være omfattet af skærpelsesreglen i § 59, stk. 3, var der dog ikke længere behov for den særlige forhøjede bødetakst på 5.000 kr., som fremgik af RM 4/2003.

Lovændringen gav heller ikke anledning til ændring af retningslinjerne for påstanden i gentagelsestilfælde og særlig grove tilfælde.

Retningslinjerne i RM 3/2004 finder anvendelse på overtrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden. For lovovertrædelser begået før ikrafttrædelsen af lovændringen, gælder retningslinjerne i RM 4/2003 således fortsat.

Som følge af de ændringer, der blev gennemført ved lov nr. 324 af 18. maj 2005, er RM 3/2004 nu afløst af en ny meddelelse (RM 8/2005). Retningslinjerne for sanktionspåstande i sager om ulovlig beskæftigelse af udlændinge videreføres dog uændret heri.

3. De udmålte straffe i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 2-4 (nu § 59, stk. 4-6)

3.1. Afgrænsning af undersøgelsen

Rigsadvokaten besluttede som nævnt i forbindelse med udsendelsen af de første vejledende retningslinier i oktober 2003, at der to år senere skulle gennemføres en undersøgelse af sanktionspraksis.

Undersøgelsen omfatter sager, der er afgjort i tiden fra den 1. november 2003 til den 31. juli 2005, herunder både sager, der er afgjort ved bødeforlæg, og sager der er afgjort ved dom. Midt i perioden blev der som nævnt gennemført en yderligere strafskærpelse, og undersøgelsen omfatter således både sager, som er afgjort før og efter denne ændring.

Til brug for undersøgelsen har Rigsadvokaten via de regionale statsadvokater modtaget samtlige afgørelser i perioden efter udlændingelovens § 59. Det drejer sig i alt om 219 afgørelser.

Af disse er 133 sager afgjort administrativt i politikredsene ved bødeforlæg, mens 83 er afgjort ved dom. 3 sager er afgjort af politimesteren med en advarsel.

130 af sagerne vedrører forhold, som er begået før strafskærpelsen i 2004, mens resten – 89 sager – ligger efter strafskærpelsen. 175 af sagerne vedrører overtrædelse af § 59, stk. 2, og 44 sager overtrædelse af § 59, stk. 3.

Nedenfor gennemgås de modtagne afgørelser nærmere. I afsnit 3.2. redegøres der for de sager, hvor gerningstidspunktet ligger forud for den seneste strafskærpelse, der som nævnt ovenfor trådte i kraft den 10. juni 2004. Der redegøres særskilt for bødeforlæg og domme, ligesom sagerne er opdelt i afgørelser efter § 59, stk. 2, og § 59, stk. 3. I afsnit 3.3. gennemgås på tilsvarende måde de afgørelser, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen.

3.2. Sager før strafskærpelsen i 2004

3.2.1. Bødeforlæg efter udlændingelovens § 59, stk. 2 (nu § 59, stk. 4)

Der er modtaget 62 bødeforlæg efter § 59, stk. 2, hvor gerningstidspunktet ligger før strafskærpelsen i 2004. Heri er også indregnet afgørelser, hvor sagen efter udstedelse af et bødeforlæg er afgjort ved en udeblivelsesdom i retten.

I 29 – eller 47 pct. – af sagerne er bøden i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer. I to af disse sager er der tillige sket konfiskation af fortjenesten. Endvidere kan det konstateres, at påstanden i 12 af sagerne er i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer for sanktionspåstanden for overtrædelse af § 59, stk. 2, jf. stk. 3. Det vil sige de tilfælde, hvor betingelserne for en skærpet bedømmelse er opfyldt. Det må antages, at det beror på en fejl, at § 59, stk. 3, ikke er citeret i disse afgørelser. Lægges disse 12 sager til, er bødepåstanden således i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer i 66 pct. af sagerne.

I yderligere 5 sager er der udmålt en højere bøde end, hvad der følger af taksterne. Der er formentlig tale om, at bøden i disse tilfælde er fastsat under særlig hensyntagen til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. herved § 59, stk. 4, som dog ikke er citeret i afgørelserne.

Tilbage er herefter 16 sager, svarende til ca. 25 pct., hvor påstanden ligger under det niveau, som fremgår af retningslinierne.

I en del af disse sager er påstanden noget lavere end, hvad der følger af retningslinierne. I 2 sager er bøden pr. udlænding således udmålt til 3.000 kr. svarende til 1 måneds ansættelse, selv om de pågældende udlændinge har været beskæftiget i flere måneder. I en enkelt sag er bøden i bødeforlægget opgjort korrekt, men senere nedsat markant, uden at det fremgår, hvad baggrunden herfor er. Endelig synes der i et par af sagerne at være givet en vis ”mængderabat”.

Endelig er sanktionen i 8 af sagerne markant mildere end det, der følger af de vejledende retningslinjer. Sanktionen synes i disse sager at være udmålt i overensstemmelse med de vejledende takster, der var gældende forud for RM 4/2003. Som tidligere nævnt har statsadvokaterne i forbindelse med undersøgelsen påtalt det over for politimestrene, når der er konstateret sådanne markante afvigelser fra de gældende bødetakster, således at det sikres, at de vejledende bødetakster for fremtiden bliver fulgt.

3.2.2. Bødeforlæg efter udlændingelovens § 59, stk. 3 (nu § 59, stk. 5)

Der er modtaget 10 bødeforlæg efter § 59, stk. 2, jf. stk. 3, hvor gerningstidspunktet ligger før den yderligere strafskærpelse i 2004. Heraf er 5 sager afgjort i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer, der som anført var 10.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned.

I to sager er der udmålt en strengere straf end, hvad der følger af retningslinierne. I en af sagerne er bøden under henvisning til § 59, stk. 4, udmålt væsentlig højere end den takstmæssige bøde. I den anden sag synes bøden ligeledes at omfatte en opnået fortjeneste, uden at stk. 4 dog er citeret.

I 3 sager er den udmålte bøde markant lavere end de vejledende retningslinjer, heraf synes bøden i et tilfælde at være udmålt alene efter § 59, stk. 2, selv om stk. 3 er citeret i afgørelsen. Dette er som nævnt påtalt over for de pågældende politimestre.

3.2.3. Domme efter udlændingelovens § 59, stk. 2 (nu § 59, stk. 4)

Der er modtaget 32 domme efter udlændingelovens § 59, stk. 2, hvor gerningstidspunktet ligger forud for strafskærpelsen i 2004. Heri er også indregnet sager, som er afgjort ved en indenretlig bødevedtagelse.

Heraf er 20 sager – svarende til 62,5 pct. – af sagerne afgjort i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer. Af de resterende afgørelser er bødepåstanden i to

sager i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer for sanktionspåstanden for overtrædelse af § 59, stk. 2, jf. stk. 3. Det må også her antages, at det beror på en fejl, at § 59, stk. 3, ikke er citeret i afgørelserne.

En enkelt sag synes at være afgjort efter de tidligere gældende bødetakster, mens der i to andre sager – indenretlige bødevedtagelser – synes at være givet en vis rabat.

I yderligere 5 sager er bøden udmålt konkret under henvisning til sagens nærmere omstændigheder. I en af disse sager blev bøden således fastsat til 3.000 kr., uagtet at der var tale om beskæftigelse af 4 udlændinge. Det fremgår, at retten ved bødefastsættelsen lagde vægt på, at der havde været tale om enkeltstående beskæftigelse af kortvarig karakter. En anden sag endte med, at den tiltalte arbejdsgiver indenretligt modtog en advarsel. Arbejdsgiveren forklarede i retten, at han forud for ansættelsen af den pågældende udlænding havde rettet henvendelse til Told/Skat og kommunen, som begge havde oplyst, at såfremt udlændingen var i besiddelse af et skattekort, så kunne han gå ud fra, at den pågældende ligeledes havde arbejdstilladelse. Arbejdsgiveren forklarede videre, at han havde fået forevist skattekort af den ansatte, som han i øvrigt havde betalt sædvanlig løn.

Bøden er i en enkelt sag udmålt under henvisning til den opnåede fortjeneste, uden at § 59, stk. 4, dog ses at være citeret, mens der i en anden sag skete frifindelse for stk. 4.

3.2.4. Domme efter udlændingelovens § 59, stk. 3 (nu § 59, stk. 5)

Der er modtaget 22 domme efter § 59, stk. 2, jf. stk. 3, hvor gerningstidspunktet ligger før den yderligere strafskærpelse i 2004.

I 14 af disse sager – svarende til 63 pct. – er bøden udmålt i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer. Tre af sagerne er landsretsafgørelser.

Ved Østre Landsrets dom af 11. marts 2004 blev den tiltalte arbejdsgiver således idømt en bøde på 20.000 kr. for overtrædelse af § 59, stk. 2, jf. stk. 3, ved i perioden fra den 12. januar til den 16. januar 2002 at have beskæftiget to tjekkiske statsborgere med malerarbejde under istandsættelsen af en restaurant.

I Østre landsrets dom af 12. maj 2005 blev bøden udmålt til 10.000 kr. i et tilfælde, hvor den tiltalte arbejdsgiver i perioden fra den 18. marts til den 20. marts 2002 havde beskæftiget en statsborger fra Litauen i sin entreprenørvirksomhed.

I Østre Landsrets dom af 5. oktober 2004 – gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2005, s. 450 – blev bøden tillige fastsat under henvisning til den opnåede økonomiske fordel, jf. herved § 59, stk. 4, 2. pkt. Arbejdsgiveren blev under sagen dømt for i sit autoværksted i tidsrummet primo juni til den 23. august 2003 i perioder at have beskæftiget 4 polske statsborgere uden fornøden arbejdstilladelse. Landsretten lagde til grund, at de 4 polske statsborgere havde udført arbejde i mindst 1.000 timer tilsammen. Den tiltalte havde udbetalt en samlet løn på 36.000 kr. Da den normale timeløn udgjorde mindst 178 kr., havde den tiltalte tilsigtet en økonomisk fordel på mindst 130.000 kr. Straffen blev fastsat ud fra en bødestørrelse på 10.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned tillige med den økonomiske fordel til en samlet bøde på 200.0000 kr.

I 5 sager lå straffen over ”normalniveauet”. I 4 af disse sager blev bøden fastsat under henvisning til den opnåede økonomiske fordel, jf. § 59, stk. 4, 2. pkt., mens der i en enkelt sag blev udmålt en frihedsstraf.

Det drejer sig om Vestre Landsrets afgørelse af 23. april 2004 – gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2004, s. 1989 – hvor den tiltalte arbejdsgiver blev dømt for gennem to måneder at have beskæftiget to litauiske statsborgere uden arbejdstilladelse. Det var 3. gang, den tiltalte blev dømt for ulovlig beskæftigelse af udenlandsk arbejdskraft. Retten lagde til grund, at overtrædelserne var begået forsætligt og med henblik på at opnå en økonomisk fordel. Straffen blev henset hertil fastsat til ubetinget fængsel i 20 dage, ligesom fortjenesten på 20.000 kr. blev konfiskeret.

I to sag er bøden fastsat lavere end, hvad der følger af de vejledende retningslinjer. I en af disse sager skete der samtidig konfiskation af en opnået fortjeneste på 75.000 kr.

Endelig endte en af de modtagne sager med frifindelse af den tiltalte arbejdsgiver.

3.3. Sager efter den yderligere strafskærpelse i 2004

3.3.1. Bødeforlæg efter udlændingelovens § 59, stk. 2 (nu § 59, stk. 4)

Der er modtaget 56 bødeforlæg efter § 59, stk. 2, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen i 2004. Heri er som ovenfor anført også medregnet sager, som er afgjort ved en udeblivelsesdom i retten.

I 36 af sagerne – eller 64 pct. – er bøden udmålt direkte efter de vejledende bødetakster. Hertil kommer en række sager, hvor gerningstiden strækker sig fra et tidspunkt forud for strafskærpelsen og til et tidspunkt efter strafskærpelsen. Bøden er i hovedparten af disse sager udmålt på den måde, at man har anvendt den tidligere

gældende bødetakst frem til det tidspunkt, hvor strafskærpelsen trådte i kraft, og den højere bødetakst for perioden efter strafskærpelsen.

I enkelte sager er der udmålt en mildere straf end, hvad der følger af retningslinjerne. I to sager – hvor gerningstidspunktet ligger umiddelbart efter ikrafttrædelsen af strafskærpelsen – har man således anvendt de tidligere gældende takster og i en enkelt sag er bøden nok udmålt til 10.000 kr. pr. udlænding, men der er ikke taget højde for, at beskæftigelsen har strakt sig over flere måneder. I yderligere 3 sager synes man at have anvendt de væsentlig lavere bødetakster, som fremgik af bødekataloget. Som anført ovenfor har statsadvokaterne i de tilfælde, hvor der er konstateret sådanne markante afvigelser fra de gældende bødetakster, påtalt dette over for de enkelte politimestre med henblik på at sikre, at taksterne i fremtiden bliver fulgt.

3.3.2. Bødeforlæg efter udlændingelovens § 59, stk. 3 (nu § 59, stk. 5)

Der er modtaget 5 bødeforlæg efter § 59, stk. 2, jf. stk. 3, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen i 2004.

I 4 ud af disse sager er bøden udmålt i overensstemmelse med de vejledende takster, der som anført ovenfor er 20.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned. I en af disse sager synes bøden tillige at omfatte en opgjort fortjeneste, uden at det dog er nærmere beskrevet.

I den sidste sag har man anvendt den bødetakst, der var gældende forud for strafskærpelsen. Dette er som tidligere nævnt taget op med den pågældende politimester.

3.3.3. Domme efter udlændingelovens § 59, stk. 2 (nu § 59, stk. 4)

Der er modtaget 22 domme efter § 59, stk. 2, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen. Heri er også indregnet sager, som er afgjort ved en indenretlig bødedevtagelse. I 14 af disse sager – svarende til 64 pct. – er bøden i overensstemmelse med de vejledende retningslinjer.

I to sager, hvor gerningstidspunktet ligger umiddelbart efter ikrafttrædelsen af strafskærpelsen, er bøden udmålt i overensstemmelse med de tidligere gældende takster.

I 4 sager har retten med konkrete begrundelser fraveget normalstraffen. En enkelt sag blev afgjort med en advarsel, i to af sagerne blev bøden konkret nedsat under henvisning til, at beskæftigelsen kun havde været ganske kortvarig (få timer) og i

den fjerde sag blev der ved bødens fastsættelse lagt vægt på, at den tiltalte havde søgt om arbejdstilladelse for vedkommende udlænding, og at ansøgningen var blevet forlagt af myndighederne. I den sag blev bøden fastsat til halvdelen af normalbøden.

Endelig afviste retten i to sager, at der var opnået en økonomisk gevinst, og at forholdet således kunne henføres under § 59, stk. 3.

Den sag som blev afgjort med en advarsel, kan i øvrigt tjene til illustration af betydningen af sagens konkrete omstændigheder. Den milde sanktion skyldtes således, at den tiltalte arbejdsgiver forklarede i retten, at den ansatte havde været i besiddelse af skattekort, og at der i øvrigt var blevet tilbageholdt A-skat for vedkommende, uden at myndighederne havde reageret.

Den pågældende sag blev behandlet af politimesteren på Frederiksberg, som har oplyst, at sagen er et eksempel på en særlig problemstilling, som er kendt i flere politikredse og som har været drøftet i det regionale kontaktudvalg om illegal arbejdskraft, hvor både politiet, fagforeninger, ToldSkat og Udlændingestyrelsen er repræsenteret. Problemet består ifølge politimesteren i, at en udlænding med opholdstilladelse og fast bopæl i Danmark kan få udstedt skattekort ved henvendelse til bopælskommunen. Kommunen skal indberette udstedelse af sådanne skattekort til Udlændingestyrelsen, der – såfremt vedkommende udlænding ikke har arbejdstilladelse – vil iværksætte en undersøgelse om eventuelle arbejdsforhold. I praksis sker der imidlertid kun sjældent indberetning fra kommunerne til Udlændingestyrelsen. Det indebærer, at en arbejdsgiver kan risikere i ”god tro” at ansætte en udlænding uden fornøden arbejdstilladelse, idet arbejdsgiveren fejlagtigt kan være af den opfattelse, at skattekortet er udtryk for myndighedernes accept af, at den pågældende udlænding har ret til at arbejde her i landet.

3.3.4. Domme efter udlændingelovens § 59, stk. 3 (nu § 59, stk. 5)

Der er modtaget 6 domme efter udlændingelovens § 59, stk. 3, hvor gerningstidspunktet ligger efter strafskærpelsen. Heraf er tre af sagerne afgjort i overensstemmelse med de vejledende bødetakster. I en af disse sager afviste landsretten en nedlagt påstand om en skærpet bøde efter § 59, stk. 4. Baggrunden herfor var, at der ikke forelå nærmere oplysninger om størrelsen af den tilsigtede økonomiske fordel.

I to sager synes man at have anvendt den tidligere gældende bødetakst og i den sidste sag har den tiltalte indenretlig vedtaget en bøde, hvor der er givet en vis rabat i forhold til de vejledende bødetakster. Det fremgår ikke nærmere, hvad baggrunden herfor er.

4. Samlet vurdering og konklusion

På baggrund af ovenstående undersøgelse er det Rigsadvokatens vurdering, at de vejledende bødetakster i det væsentlige følges i praksis. Det gælder både for sager, der er afgjort ved udstedelse af et bødeforlæg, og for sager der er afgjort af domstolene. Det er værd at bemærke, at landsretterne nu i en række tilfælde har haft lejlighed til at tage stilling til – og har udmålt bøden i overensstemmelse med – de vejledende retningslinjer.

I de tilfælde, hvor retningslinjerne ikke er blevet fulgt, beror dette i vidt omfang på konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Det må dog også erkendes, at afvigelserne i nogle tilfælde er udtryk for, at ikke alle politikredse har været fuldt ud opmærksomme på den strafskærpelse, der fandt sted i 2000. Heller ikke alle kredse har fra starten været opmærksomme på de skærpede bødetakster fra sommeren 2004.

Dette er imidlertid nu påtalt over for de pågældende politimestre. Flere statsadvokater har da også anført, at det er indtrykket, at politikredsenes opmærksomhed på de vejledende retningslinjer nu er blevet væsentlig skærpet. Undersøgelsen synes at bekræfte dette.

Hovedparten af de modtagne sager er afgjort efter § 59, stk. 2. Det er der i og for sig ikke noget overraskende i, da det forud for strafskærpelsen i 2004 kun kunne komme på tale at henvise en sag under stk. 3 i de tilfælde, hvor alle de i bestemmelsen nævnte betingelser for en skærpet bedømmelse var opfyldt. Det vil sige, at der både skulle være tale om, at forholdet var begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og at der ved overtrædelsen var opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel.

Efter strafskærpelsen er det tilstrækkeligt, at blot en af de i bestemmelsen nævnte betingelser for en skærpet bedømmelse er opfyldt, og det må derfor forventes, at der fremover vil blive flere sager, som skal henvises under den skærpede straffebestemmelse i stk. 3.

Endelig bemærkes, at § 59, stk. 4, synes at blive anvendt i relativt få sager. Det kan skyldes, at det kan være vanskeligt at bevise – og ressourcekrævende at efterforske – om der i det konkrete tilfælde er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel.

Det er imidlertid vigtigt, at det ikke kan betale sig at beskæftige ulovlig udenlandsk arbejdskraft. Jeg vil derfor – på baggrund af resultatet af undersøgelsen – henlede politimestrenes opmærksomhed på muligheden for at anvende stk. 4, herunder muligheden for efter bestemmelsen at nedlægge påstand om en skærpet bøde i de til-

fælde, hvor konfiskation på grund af bevismæssige vanskeligheder med at dokumentere en økonomisk fordel ikke kan komme på tale.

Henning Fode